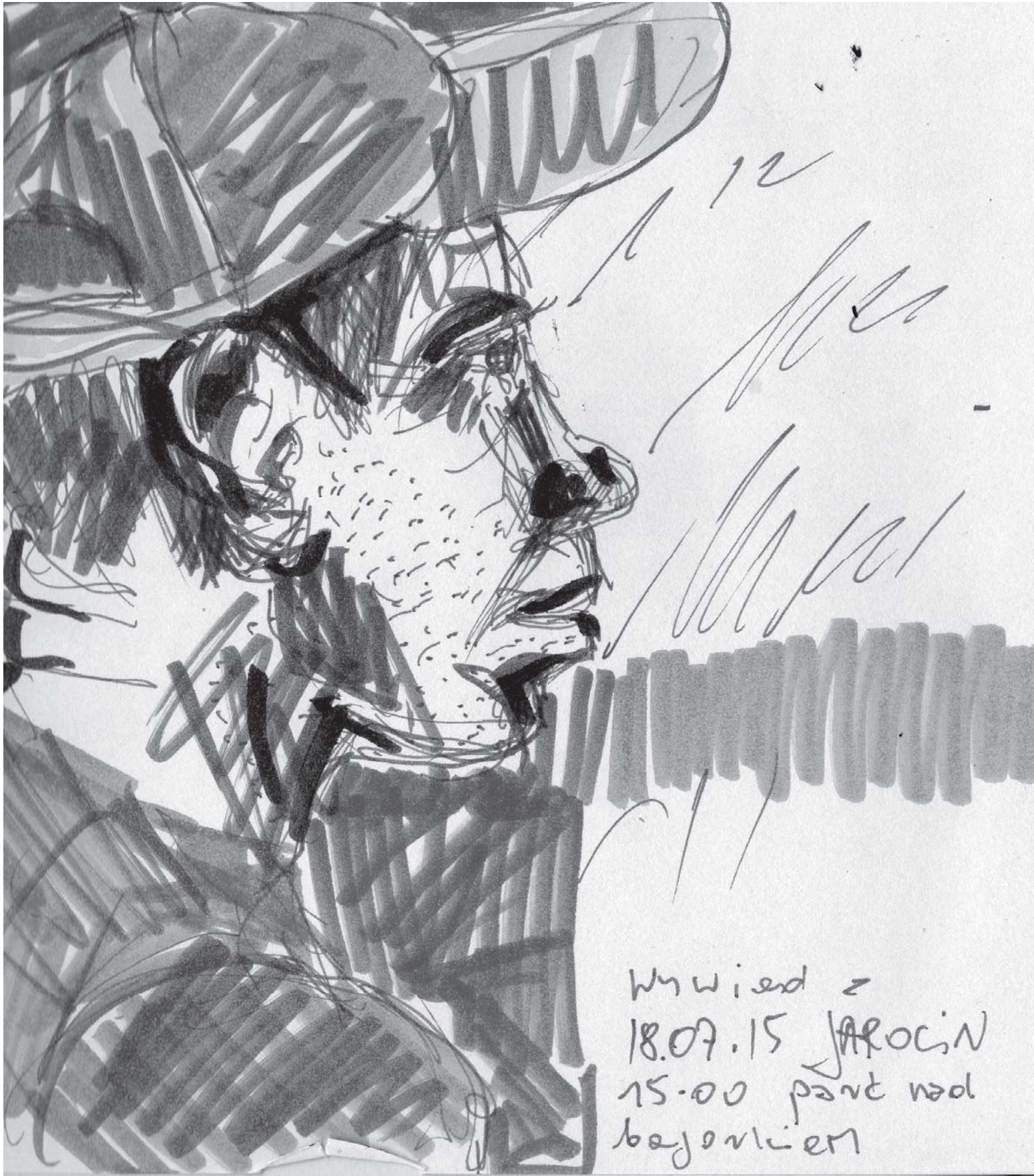

Badanie Jarocina: 2015.

Raport z badań ankietowych

ARKADIUSZ JEŁOWICKI

Projekt *Muzyka, wartości, kultura. Jarocin re-study* realizowany był poprzez szereg autonomicznych działań badawczych związanych z Festiwałem w Jarocinie i OFF Festivalem w Katowicach w 2015 roku. Największe pod względem skali były badania ankietowe i wywiady terenowe. Przedstawiony raport dotyczy tych pierwszych i oparty jest na konstrukcji wykorzystanego w nich narzędzia badawczego. W dalszej części, tak jak w ankiecie, przedstawione są odpowiedzi respondentów z festiwalu w Jarocinie i w Katowicach na kolejne pytania. —→

Badania ankietowe prowadziło dziesięć osób – sześć z Wielkopolski i cztery ze Śląska – w wieku od 24 do 43 lat; w grupie było sześć kobiet i czterech mężczyzn. Mieli oni doświadczenie badawcze, wiedzę o odwiedzanych festiwalach, a także potrzebną orientację we współczesnej muzyce. Same badania realizowano od 16 do 20 lipca w Jarocinie oraz od 6 do 10 sierpnia w Katowicach. Najczęściej przeprowadzono je w obrębie terenów festiwalowych lub ich bliskiej okolicy. W pierwszym przypadku rzadziej przepytowano respondentów przy scenach muzycznych, częściej przy punktach gastronomicznych lub na polach namiotowych, a w drugim przypadku – przy wejściach na zamknięty teren festiwalu lub w pobliżu sklepów czy centrów handlowych, które odwiedzali uczestnicy. Odosobnionym przypadkiem był Spichlerz Polskiego Rocka w Jarocinie, gdzie również przeprowadzono sporą liczbę ankiet, a położony jest on bliżej centrum miasta. Jedną z większych trudności w realizacji badań, choć typową ze względu na charakter odwiedzanych imprez, była udzielająca się respondentom atmosfera luzu (czasami będąca również skutkiem spożycia alkoholu i innych używek), która ich rozpraszała lub nawet zniechęcała. Z drugiej strony – działała ona rozluźniająco i pobudzała do szerszych odpowiedzi. Wpływ miały także wyjątkowe upały, jakie panowały podczas pracy ankierów, a także gwałtowna burza nad Jarocinem 19 sierpnia. W trakcie badań powstały w sumie 804 ankiety, w tym 401 w Jarocinie i 403 w Katowicach.

Ankiety rozpoczynała krótka i wstępna metryczka. Zawierała ona informacje dotyczące osoby przeprowadzającej badania, miejsca oraz czasu wypełnienia ankiety-kwestionariusza. Zasadniczą jej częścią było 13 pytań. Były one zamknięte lub otwarte. Te ostatnie pozwalały informatorowi na swobodne formułowanie odpowiedzi. Trzeba zaznaczyć, że większość pytań miała mieszaną strukturę: na przykład zaczynały się od zamkniętego, a następnie dwa podpytania były otwarte. Związek pomiędzy nimi był warunkowy. Jeżeli ktoś potwierdził pierwsze, to wyjaśnienie mógł zawrzeć w podpytaniach. Pytania w kwestionariuszu można podzielić na cztery bloki tematyczne: pierwszy dotyczył uczestnictwa w festiwalach oraz motywacji, drugi spraw finansowych, trzeci emocji (a także wartości) tam doświadczanych, czwarty stosunku do muzyki/

muzyków. Na końcu ankiety znajdowała się druga, obszerniejsza metryczka. Zbierała ona podstawowe informacje o respondencie. Przy czytaniu raportu należy zwrócić uwagę, że prezentowane wyniki procentowe przedstawiają proporcje dla badanych (ankietowanych) na danym festiwalu, a nie wszystkich jego uczestników, oraz że niektóre wyniki nie muszą się sumować.

Pierwsze pytanie w ankiecie dotyczyło festiwalowego doświadczenia respondentów, których poproszono o podanie, ile razy brali udział w danym festiwalu (Jarocin lub OFF). Na festiwalu w Jarocinie: 26,7 procent badanych było pierwszy raz, 17,2 procent – drugi raz, 15,4 procent – trzeci raz, 6,7 procent – czwarty raz, 44 procent – piąty raz i więcej, ale, co ciekawe, więcej niż 10 razy – 7,7 procent. Zbliżone wartości można zaobserwować wśród uczestników OFF-u: 30,3 procent brało w nim udział pierwszy raz, drugi raz – 14,9 procent, trzeci raz – 13,7 procent, czwarty raz – 9,2 procent, piąty i więcej – 31,9 procent. Równie interesujący jest wynik średniej liczby uczestnictwa w festiwalach: dla Jarocina wynosi 4,55, a dla OFF-u 3,41. W podziale na grupy wiekowe mamy następującą sytuację: w festiwalu jarocińskim najczęściej brali udział trzydziestolatkowie, średnio 4,42 razy, oraz czterdziestolatkowie i starsi – aż 9,72. W Katowicach zaś dane są bardziej spłaszczone i dla tych samych grup wiekowych wynoszą odpowiednio 4,32 i 4,56. Na obu festiwalach kobiety były średnio 3,33 razy, a mężczyźni 4,42. Jeszcze ciekawiej prezentują się wyniki uszeregowane pod kątem miejsca zamieszkania, także dla obu imprez: wieś – 3,8 razy, miasto do 30 tysięcy mieszkańców – 5,58 razy, miasto 31–100 tysięcy mieszkańców – 4,09 razy, miasto 101–200 tysięcy mieszkańców – 3,59 razy i miasto powyżej 200 tysięcy mieszkańców – 3,5 razy.

Na drugie pytanie: „Czy bierzesz udział w innych festiwalach?” w Jarocinie odpowiedziało „tak” 77,3 procent, „nie” zaś – 22,7 procent badanych; z kolei na OFF-ie odpowiednio 84 procent i 16 procent. Jeżeli zsumujemy wszystkie ankiety (oba festiwale), to wśród kobiet: 81,3 procent odpowiedziało twierdząco, 18,7 procent przecząco, a wśród mężczyzn odpowiednio: 80,1 procent i 19,9 procent. Także dla obu imprez, ale według wielkości miejsca zamieszkania (wieś, miasto do 100 tys.), dane są zbliżone: 73–75 procent – „tak” oraz 26–24 procent

– „nie”. Dane te zmieniają się w miastach mających 101–200 tysięcy mieszkańców: „tak” – 90,8 procent, „nie” 9,2 procent, a w miastach powyżej 200 tysięcy mieszkańców: „tak” – 83,3 procent i „nie” – 16,7 procent. W grupach wiekowych (Jarocin i Katowice razem) zainteresowanie innymi festiwalami wyraża 84 procent dwudziestolatków, 78,4 procent trzydziestolatków, 75,6 procent czterdziestolatków i 74,8 procent mających mniej niż 20 lat.

Pytanie otwarte, a bezpośrednio związane z poprzednim, dotyczyło innych odwiedzanych lub ulubionych festiwali. Tutaj odpowiedzi zależały od konkretnego festiwalu. Jako ulubiony najczęściej wymieniano festiwal badany. Drugim w kolejności był Woodstock (w Jarocinie) i Open'er (OFF). Wśród dodatkowych festiwali w Jarocinie prawie 71 osób wymieniło Woodstock, 16 – Open'er, a 2 – OFF. Ponadto z rzadka wymieniano Rock na Bagnie, Ethno Port w Poznaniu, Roskilde, Orange Warsaw, Cieszanów, Żyrock, Rawa Blues czy Bielawa oraz sporą grupę innych. Co ciekawe, kilka osób w rubryce „ulubiony” wpisało: „Stary Jarocin”. W Katowicach 14 razy wymieniono Woodstock, 19 – Open'er, 5 – Jarocin, 7 – Tauron, oraz 7 – Colours of Ostrava. Ponadto podawano inne: Basowiszca, Festiwal w Dolinie Charlotty, Orange Warsaw, Ethno Port, Mighty Sounds czy Brutal Assault w Czechach, Samsara Festival na Węgrzech, studenckie Juwenalia, Warszawska Jesień.

Ostatnie pytanie związane z podjętym wątkiem dotyczyło motywacji: „Dlaczego jest to ulubiony festiwal?”. W przypadku badań w Jarocinie najczęściej wskazywano atmosferę, emocje, muzykę, dopiero potem kategorię „inne”. Typowymi wypowiedziami były tu: „muzyka, klimat [bardzo częste połączenie]”, „atmosfera”, „klimatyczni [lub zajebiści] ludzie”, „znajomi” [czasami dodawano „tylko tu się

spotykamy”], „sentyment”, „historyczna impreza”, „tradycja”, „legenda”, „lokalny patriotyzm” i „to nasz wielkopolski Woodstock”. W kategoriach muzycznych: „ze względu na rodzaj muzyki”, „muza, punk”, „legends polskiego rocka”, „dużo polskiej muzyki” i bardzo rzadko anglojęzyczny „line-up”. Inne oryginalne odpowiedzi: „blisko i kameralnie”, „bo tu mieszkam”, „sam jeździłem, teraz córce chciałem pokazać”, „tu poznałem miłość swojego życia”, „jest modny”. Jeżeli w Jarocinie jako ulubiony festiwal podawano Woodstock, to wskazywano najczęściej: „klimat, atmosfera, muzyka”, „luz”, „darmowy” lub hasło „miłość, przyjaźń, muzyka”. Na OFF-ie w Katowicach ceniono w kolejności: muzykę, znajomych, atmosferę, organizację. Potwierdzają to wypowiedzi uczestników: „muzyka”, „dobra muzyka”, „nowa muzyka [też „odkrywanie muzyki”]”, „line-up [12 razy, w tym często jako argument przyjazdu: „nie muszę znać line-upu”]”, dalej: „przyjeżdżają znajomi, z którymi widzę się raz w roku [czasami z zagranicy]”, „dla znajomych”, „klimat”, „kameralny”, ale i „nie ma bydła”, „ze względu na poziom ludzi”, „dobra organizacja”, „dodatkowe atrakcje, jak spotkania literackie” oraz jeden raz „Rojek”. Jeżeli ktoś w Katowicach jako ulubiony wymienił Open'er, to podkreślał: „największy rozmach” lub „line-up”.

Kolejną kwestią poruszaną w ankiecie było określenie „celu przyjazdu w tym roku na festiwal”. Tutaj respondent mógł wybrać maksymalnie dwa powody z podanych pięciu. Spośród zamkniętych odpowiedzi, w Jarocinie i Katowicach (razem), „dla muzyki” przyjechało 75,1 procent kobiet, 69,4 procent mężczyzn i dalej odpowiednio dla płci: „aby poznać nowych ludzi” – 11,4 procent i 12,7 procent; „aby być wolnym” – 16,7 procent i 14,8 procent; „dla zabawy” – 41,1 procent i 42,6 procent; inne czynniki wybrało 26,8 procent kobiet i 29,3 procent mężczyzn.

Motywacje przyjazdu na festiwal	Jarocin	OFF
dla muzyki	56,2 procent	87 procent
aby poznać innych ludzi	16,7 procent	7,5 procent
aby być wolnym	18,5 procent	12,8 procent
dla zabawy	43,3 procent	44,6 procent
inne	35,2 procent	21,6 procent

Tabela 1.

W tym samym pytaniu można było podać inne powody przyjazdu. Tutaj najczęstszą odpowiedzią, różnie sformułowaną, było: „dla znajomych”, „dla przyjaciół”, spotkać konkretnego znajomego – „Bułę”, „Szcypiora”, ale także „jestem w pracy [dziennikarze, muzycy]”, „sentyment”, „wakacje”, „mieszkam niedaleko”, „dostać udaru”, „najeść się”, „oderwać się od rzeczywistości”, „żeby nie być tylko matką, żoną”, wreszcie dla konkretnego wykonawcy – Patti Smith, Lao Che i tak dalej.

W czwartym, także otwartym pytaniu, proszono o wymienienie najlepszych i najgorszych rzeczy na festiwalach. W pozytywnych dominowały trzy grupy związane kolejno: z muzyką (samo słowo wymienione 130 razy), atmosferą bądź ludźmi. To ostatnie słowo wymienione było chyba najczęściej. Wszystkie one powtarzały się w obu badanych miejscach, lecz w różnych proporcjach. W Jarocinie częściej mówiono: „kumulacja koncertów”, „muzyka”, „luz”, „atmosfera”, „klimat”, „wolność”, „poczucie wspólnoty”, „brak kontroli policji”, „brak spiny”. Na OFF-ie zaś: „artyści”, „koncerty”, także „muzyka” i „atmosfera”, „możliwość relaksu”, „miks ludzi”, „uczestnicy”. Na obu imprezach: „starzy znajomi z poprzednich edycji [niejednokrotnie konkretnie „spotkać Bułę, Artura”]”, „nowi ludzie” lub „kobiety”. Dość regularnie poza tymi głównymi cechami pojawiały się na obu festiwalach: „alkohol”, „narkotyki”, „seks”, „zabawa”, „jedzenie”, „foodtracki” (OFF), „gastro [strefa]”, „stoiska [komercyjne]”, „pole namiotowe”.

Najgorsze cechy, jakie przypisano festiwalom, także można podzielić na kilka równorzędnych grup. I są one typowe dla obu festiwali. Pierwsza bolączka to szeroko rozumiana czystość: „brak higieny”, „kib-

le” lub „toi toie”, „warunki sanitarne”, „kolejki pod prysznic”, „rzygi”, „syf”, „śmieci”, „mrówki w namiocie”. Następny typ negatywnych wypowiedzi dotyczył ludzi: „złodzieje”, „żebracy”, „zachowanie ludzi” (częściej na OFF-ie), „przypadkowi” (też OFF), „tłumy”, „pijacy”, „agresywni”, „masa idiotów”, ale i „moi znajomi”. Trzecia kategoria odpowiedzi odnosi się do finansów: „komercja [w sensie negatywnym]” (Jarocin), „ceny [60 razy]” – niejednokrotnie z uzupełnieniem: „karnetu”, „dojazdu”, „alkoholu”, „jedzenia”; ogólnie „drogo” lub także z określeniem „bony [wewnętrzna waluta festiwalu]” (OFF), „rozwodnione piwo”. Dużą grupę problemów stanowi organizacja festiwalu: „zła organizacja: pola namiotowego, gastronomii, karnetów”, „zakaz picia [alkoholu]”, „brak strefy dla rodzin na polu namiotowym” (Jarocin), „zakaz wnoszenia wody” lub „odkręcanie nakrętek [od butelek]” lub podobnie „Rojek zabierający zakrętki” (oba przypadki to OFF), „przepisy bezpieczeństwa”, „ochroniarze”, „ograniczenia”, „bramki”, „kolejki” z licznymi dodatkami opisującymi – do toalet, pryszniców i tym podobne, „obóz koncentracyjny” (OFF). Rzadsze uwagi dotyczyły pogody („upały”), muzyki czy wykonawców, a nawet hałasu.

Piąte zagadnienie ankiety dotyczyło budżetu badanych. W jego pierwszym zamkniętym podpytaniu trzeba było zdecydować, „czy uczestnictwo w tym festiwalu (bilety, karnety, dojazd, jedzenie, noclegi)” jest tanie czy drogie. Na festiwalu w Jarocinie dla 38,3 procent było tanio, a dla 61,7 procent – drogo; na OFF-ie odpowiednio – 56,1 procent i 43,9 procent.

W drugiej części tego pytania proszono o podanie dokładnej kwoty wydatków związanych z udziałem w festiwalu. Średnia wydatków osób ankietowanych

Ocena kosztów uczestnictwa w festiwalu	Wieś	Miasto do 30 tysięcy	Miasto 31–100 tysięcy	Miasto 101–200 tysięcy	Miasto powyżej 200 tysięcy
tanie	35,3 procent	35,1 procent	46,9 procent	42,3 procent	53,5 procent
drogie	64,7 procent	64,9 procent	53,1 procent	57,7 procent	46,5 procent

Tabela 2.

to 486,75 złotych, z tym że dla Jarocina to 429,18 złotych (kobiety – 392,76, mężczyźni – 450), a dla OFF-u 542,68 złotych (470,64 i 597,56). Jeżeli pogrupujemy wydatki, to do 100 złotych (włącznie) w Jarocinie wydaje 10,4 procent, a w Katowicach 3,2 procent; do 200 złotych – także oddzielnie dla festiwalu – 15,5 procent i 5,8 procent; dalej do 300 złotych – 19,5 procent i 13,1 procent; do 400 złotych – 12 procent i 13,6 procent; do 500 złotych – 22,7 procent i 23,7 procent; do 600 złotych – 7,3 procent i 8,5 procent; do 700 złotych – 2,4 procent i 10,7 procent; do 800 złotych – 1,6 procent i 5,5 procent, do 900 złotych – 1,3 procent i 2,4 procent; 1000 złotych i więcej – 7,6 procent i 10 procent. Pewną ciekawostką są ekstrema odpowiedzi. Dwie osoby w Jarocinie zadeklarowały, że nic nie wydadzą (wpis 0 zł), a jedna z kolei podała kwotę 4 tysiące złotych.

Następne pytanie zadane respondentom dotyczyło najlepszego źródła finansowania festiwalu muzycznych. Tym razem można było wybrać maksymalnie dwie odpowiedzi spośród pięciu możliwości. W Jarocinie budżet państwa wskazało 23 procent ankietowanych, a na OFF-ie 15,5 procent; kolejny podmiot, samorząd, odpowiednio dla festiwalu – 47,7 procent i 48,5 procent; instytucje lub osoby prywatne – 34,6 procent i 55,3 procent; firmy promotorские 46,2 procent i 54,3 procent; inne źródła – 11,6 procent i 7 procent. W kategoriach wiekowych, dla dwóch festiwalu razem, budżet państwa wybierają: nastolatki – 27,4 procent, dwudziestolatki – 19,5 procent, trzydziestolatki – 17,9 procent, i czterdziestolatki – 13,2 procent. Pozostałe źródła finansowania we wszystkich kategoriach wiekowych mają zbliżone wyniki procentowe. Odpowiedź „inne” w tym pytaniu można było rozwinąć i wyjaśnić. Najwięcej osób dopisało „sponsorzy [lub sponsorzy prywatni]”, popularnością cieszyły się stwierdzenia: „uczestnicy” lub „bilety”. Z rzadkich można przytoczyć: „crowdfunding”, Kościół, papież Franciszek, Unia Europejska, „wszystko na zasadzie wolontariatu” oraz tajemnicza „Sylwia”.

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło powodów, dla których przyjeżdża się na festiwale. Tutaj do dyspozycji było siedem odpowiedzi, z których

ostatnią można było rozwinąć. W Jarocinie „artyści” jako główny magnes przyciągający na festiwal wybrało 47,2 procent respondentów, a na OFF-ie 60,5 procent. Drugą opcję: „organizator” zaznaczyło, odpowiednio dla festiwalu, 0,5 procent i 1,0 procent; trzecią: „atmosfera luzu” – 32,8 procent i 18,3 procent; czwartą: „atrakcyjna cena biletów/karnetu” – 0,3 procent i 1,5 procent; kolejną: „marka festiwalu” – 12,3 procent i 15,3 procent; następną „dodatkowe atrakcje” – 2,1 procent i 0,8 procent, i ostatnią „inne” – 4,9 procent i 2,8 procent. Gdyby rozpatrywać wyniki ankiety w tym zagadnieniu pod kątem wieku respondentów, to „atmosferę luzu” wskazało 38,2 procent badanych nastolatków, 25,4 procent dwudziestolatków, 20,7 procent trzydziestolatków, 21,1 procent czterdziestolatków. Zróżnicowane są także wyniki dla odpowiedzi „marka festiwalu”, gdzie odpowiednio dla podanych kategorii wiekowych otrzymano: 7,3 procent, 13,3 procent, 16,3 procent i 18,9 procent. Pozostałe opcje wskazywano podobnie dla wszystkich przedziałów. W rozwinięciu odpowiedzi „inne” w tym pytaniu kwestionariuszowym powtarzały się: „ludzie” (lub „przyjaciele”), „klimat”, muzyka; a pojedynczo: „brak miłości na co dzień”, „łatwy seks”, „przygoda”.

Ósme pytanie w ankiecie brzmiało: „Jakiego festiwalu brakuje dzisiaj w Polsce?”. Respondenci mogli tutaj dowolnie określić swoją odpowiedź, dlatego większość wypowiedzi jest niepowtarzalna. Można je natomiast uszeregować w kilka podobnych zbiorów. Największym będą „nie mam zdania” lub „nie wiem”, poniekąd zbliżonym „nie brakuje” lub „nie ma takiego”; dość liczne są wypowiedzi sentymtalne: „starego Jarocina”, „Woodstock sprzed czterech, pięciu lat” (w Jarocinie), oraz wskazujące na określony gatunek muzyczny: „heavy metal”, „reggae”, „punk”, „jazzowy”, „elektroniczny” (wszystkie festiwale). Niemalą grupę stanowią odpowiedzi wprost wskazujące na konkretny festiwal, powtarzają się tutaj: czeskie Brutal Assault i Colours of Ostrava czy węgierskie Sziget (wszystkie trzy wymienione na OFF-ie); ktoś wpisał Oktoberfest. Wśród propozycji jest też „LGBT”.

Następne pytanie miało wykazać otwartość respondentów – dzięki uczestnictwu w festiwalach – na

sześć zaproponowanych postaw. Wyniki dla poszczególnych festiwalu prezentuje tabela 3.

Festiwal najslabiej wpływają na otwartość na odmienne poglądy w grupie czterdziestolatków: „tak” – 60,2 procent, „nie” – 39,8 procent; w pozostałych przedziałach wiekowych wyniki oscylują wokół średniej: „tak” – 75 procent, „nie” – 25 procent. Przy badaniu postawy otwartości na działania dobroczynne we wszystkich kategoriach wiekowych zauważyć można zbieżną średnią: „tak” – 55 procent, „nie” – 44 procent. Natomiast skrajne wyniki można zauważyć przy otwartości na wspólne imprezowanie: nastolatki w 90,3 procent to potwierdzają, a tylko w 9,7 procent zaprzeczają, i odpowiednio dla czterdziestolatków: „tak” – 76,1 procent, „nie” – 23,9 procent. Inne wyniki prezentuje badanie otwartości na przekazy religijne. Tutaj we wszystkich grupach wiekowych otrzymano niemal równorzędne rezultaty: średnio „tak” – 16 procent, „nie” – 84 procent. Należy dodać, że na to pytanie udzieliło odpowiedzi jedynie 122 respondentów, a reszta uchyliła się od zajęcia jednoznacznej postawy.

W kolejnym, zamkniętym pytaniu ankietery chcieli się dowiedzieć, „czy festiwal muzyki promują jakiegokolwiek wartości”. W Jarocinie twierdząco odpowiedzia-

ło 78,9 procent, przecząco – 21,1 procent, a na OFF-ie: „tak” – 76,3 procent, „nie” – 23,7 procent. Z kolei na obu festiwalach, ale tym razem oddzielnie dla płci – kobiety: „tak” – 80,8 procent, „nie” – 19,2 procent; mężczyźni: „tak” – 75,5 procent, „nie” – 24,5 procent. Gdy poproszono informatorów o wyjaśnienie, jakie wartości są promowane, najczęściej, wśród badanych na obu festiwalach, pojawiło się słowo „otwartość” – ponad 60 razy. Zwykle jednak z dookreśleniem: otwartość „na ludzi”, „na człowieka”, „na wspólnotę”, „inność” (OFF), „na muzykę” czy „na style muzyczne” (OFF) oraz „na subkultury” (Jarocin). Ważna była „kultura” (OFF), liberalizm (OFF). Wśród innych odpowiedzi często wymieniano takie wartości, jak wolność, równość, tolerancja, przyjaźń, miłość, pokój (wszystkie Jarocin), integracja, empatia (OFF). Zdarzały się zbitki: „miłość, przyjaźń, muzyka” (Jarocin).

W następnym pytaniu badacze interesowali się tym, co w muzyce dla respondenta jest najważniejsze. Tutaj także można było podać dowolną odpowiedź. W Jarocinie i na OFF-ie najczęściej powtarzającymi się słowami były: „przekaz”, „treść”, „tekst”, „rytm”, „energia”, „emocje”. Trzeba jednak zaznaczyć, że to ostatnie w Jarocinie padło 16 razy, a na festiwalu w Katowicach 40 razy.

Postawa respondenta dzięki festiwalom		Jarocin	OFF
otwarty na odmienne poglądy	Tak	72,9 procent	62,4 procent
	Nie	27,1 procent	37,6 procent
otwarty na nowe style muzyczne	Tak	81,4 procent	93,5 procent
	Nie	18,6 procent	6,5 procent
otwarty na współpracę z innymi ludźmi	Tak	79,2 procent	67,6 procent
	Nie	20,8 procent	32,4 procent
otwarty na wspólne imprezowanie	Tak	89,1 procent	79,8 procent
	Nie	10,9 procent	20,2 procent
otwarty na działania dobroczynne	Tak	66,6 procent	44,0 procent
	Nie	33,4 procent	56,0 procent
otwarty na przekaz treści religijnych	Tak	21,0 procent	10,5 procent
	Nie	79,0 procent	89,5 procent

Tabela 3.

W dalszym pytaniu kontynuowano temat muzycznych zainteresowań respondentów: „Czy są teksty piosenek, które traktujesz osobiście – jako mówiące o Tobie, Twoim życiu, Twoich ideałach?”. Na festiwalu w Jarocinie odpowiedź „tak” zaznaczyło 75,1 procent, „nie” – 24,9 procent, z kolei na OFF-ie: „tak” – 62,7 procent, „nie” – 37,3 procent. Wyniki dla płci (na obu festiwalach) są zbliżone, kobiety w 67,6 procent potwierdzają i w 32,4 procent negują, a 69,7 procent mężczyzn udzieliło odpowiedzi twierdzących i 30,3 procent negujących.

W kontynuacji tego pytania poproszono o podanie konkretnego wykonawcy i/lub tytułu utworu. Z reguły podawano muzyka/muzyków, a rzadziej tytuł. Nie ma też wśród odpowiedzi dominujących przykładów. Za to dość często padały zdania „nie mam jednego”, „nie powiem”, „nie wyróżniam”. Takie wypowiedzi charakteryzowały badanych na OFF-ie, i to głównie kobiety. Rzadsze są grupy „fanów” określonych muzyków. W Jarocinie wymieniano Dezertera (i piosenkę „Spytaj milicjanta” – cytuję dosłownie, jak w ankiecie) – z reguły był to wybór mężczyźni; Dżem lub Ryszard Riedel (*Wehikul, Cegła, Whisky*) – mężczyźni; KSU (*Jabol Punk, Pójdź pod prąd, Piżany gówniarz*) – mężczyźni; Kult lub Kazik (*Arahja, Polska, Wolność*) – także mężczyźni; Lao Che („każda piosenka”) – częściej mężczyźni, rzadziej kobiety; Nosowska lub Hey (*Kto jest w środku*) – przewaga kobiet; Piżama Porno, Strachy na Lachy, Grabaż (*Twoja generacja, „te o dziewczynach”*) – kobiety i mężczyźni; Republika (*Nie pytaj o Polskę*) – kobiety; The Doors (*L.A. women*) – mężczyźni; Włochaty – także mężczyźni. W Katowicach na OFF-ie respondenci wskazywali: Lao Che, Patti Smith (*Gloria*) – zwykle kobiety; Rojek, Artur Rojek, Myslowitz („całokształt”) – kobiety; Świetliki, Świetlicki („cała twórczość”) – kobiety i mężczyźni; The Smiths („wiele utworów”) – mężczyźni. Na OFF-ie kobiety często wymieniały pojedyncze i niepowtarzane potę przykłady wykonawców czy piosenek.

Następnie pytano: „Czy muzyk (żyjący lub nie) może być autorytetem?”. W tym przypadku należało się jasno określić – tak lub nie. W Jarocinie twierdząco odpowiedziało 73,5 procent ankietowanych,

a zaprzeczyło 26,5 procent; na OFF-ie odpowiednio 74,1 procent i 25,9 procent. Jeżeli rozpatrywać otrzymane wyniki w tym pytaniu pod kątem płci (ale dla obu festiwalu), to kobiety zaznaczyły „tak” w 71,2 procent, „nie” w 28,8 procent, a mężczyźni odpowiednio 75,5 procent i 24,5 procent. Nieco inaczej wyglądają dane rozpatrywane według wieku respondentów (także dla obu festiwalu): nastolatki – 82,9 procent i 17,1 procent, dwudziestolatki i trzydziestolatki – średnio 73 procent i 26 procent, a czterdziestolatki – 63,6 procent i 36,4 procent.

W dalszej części tego pytania poproszono o podanie konkretnego nazwiska lub konkretnej nazwy. Także tutaj respondenci mieli problemy („zbyt wielu”) lub uchylali się od dokładnej odpowiedzi, niektórzy tłumaczyli: „zależy od etapu życia”, „kiedyś tak”, „nie potrafię powiedzieć” lub „nie powiem, jestem za stara”. Jakaś część podważała sens pytania, twierdząc, że „artysta nie może być autorytetem”, „bez przesady” lub „nie ma autorytetów”. W tej grupie przeważali uczestnicy OFF-u i kobiety. W pozostałych odpowiedziach pojawił się cały wachlarz twórców, wymienianych po kilka razy: Bob Dylan (równie często w Jarocinie i na OFF-ie, przez kobiety i mężczyzn), Dawid Bowie (OFF), Grzegorz Ciechowski (Jarocin, raczej kobiety); Freddie Mercury (Jarocin i OFF), Grabaż (Jarocin, raczej kobiety); Ian Curtis (Jarocin i OFF, zdecydowanie mężczyźni); Janis Joplin (Jarocin i OFF, kobiety); Kurt Cobain (Jarocin i OFF); John Lennon (Jarocin i OFF, raczej kobiety); Kasia Nosowska (OFF); Kazik (Jarocin, mężczyźni); Artur Rojek (OFF); Tymański (Jarocin i OFF). Inni wykonawcy podawani są pojedynczo lub dwa razy. Z tego schematu wyłamuje się jedynie Ryszard Riedel, którego w Jarocinie wskazało ponad 20 osób, z reguły mężczyźni.

Temat kontynuowano w następnym pytaniu, w którym należało wymienić powody wcześniejszej odpowiedzi. Tutaj także spora część ankietowanych próbowała uniknąć odpowiedzi, czy to przez proste „zależy”, „wiele”, czy też „nie utożsamiam się z poglądami artystów”. Pozostałe odpowiedzi można podzielić na kilka grup. Pierwszą będą związane bezpośrednio z muzyką i jej artystyczną

jakością: „geniusz, talent”, „bliskie teksty”, „światowy poziom”, „głos”, „dobry muzyk”, „promował coś nowego”. Druga zawiera cechy charakteru przypisywane wykonawcy: „autentyczny”, „prawdziwy”, „charyzmatyczny” (najpopularniejsze określenie), „pracowity”, „bo jest zajebisty”, „jest sobą”, „luzak”, „niezależny”. Kolejna grupa to przypisywane idolowi działanie (społeczne, kulturowe): „zapoczątkował punk rock”, „promował dobro i tolerancję”, „działalność [...] charytatywna”, „zaangażowany społecznie”, „z powodu przywiązania do Polski”, „[propaguje] zdrowy styl życia”. Niektórzy dodawali jeszcze: „sentymet”, „legenda”. Wyniki tej części ankiety trudno podzielić pomiędzy uczestników Jarocina i OFF-u. Wyjątkowo zgodne są one w obu miejscach. OFF-owicze jedynie częściej artykułowali swoje poglądy bardziej wysublimowanym językiem (np. „erudycja”), stonowanymi poglądami, ale również unikali odpowiedzi wprost.

Ankieta kończyła się metryczką, która zbierała podstawowe informacje o respondentach. Najpierw należało podać imię. Wśród uczestników Jarocina najpopularniejsze były: Łukasz (13 razy), Robert (10), a OFF-u: Anna (10), Kasia (10), Michał (13), Paweł (12). Ważniejsze były dane dotyczące roku urodzenia badanych. Oddzielnie dla poszczególnych festiwali przedstawia je tabela 4.

Festiwal / lata urodzenia	1950–1960	1961–1970	1971–1980	1981–1990	1991–2000	2000 i więcej
Jarocin	0,9 procent	8 procent	24,2 procent	37,8 procent	27,8 procent	1,3 procent
OFF	0,3 procent	4,3 procent	12,6 procent	46,6 procent	36,2 procent	0 procent

Tabela 4.

Festiwal	Wieś	Miasto do 30 tysięcy	Miasto 31–100 tysięcy	Miasto 101–200 tysięcy	Miasto powyżej 200 tysięcy
Jarocin	13,9 procent	28,7 procent	14,1 procent	8,3 procent	35 procent
OFF	4 procent	6,8 procent	8,8 procent	13,8 procent	66,7 procent

Tabela 5.

Jako ciekawostkę można podać, że najwięcej osób badanych w Jarocinie urodziło się w 1989 roku (23), a na OFF-ie w 1992 roku (29). Kolejna kategoria zbieranych danych dotyczyła płci ankietowanych. W Jarocinie w 36,3 procent były to kobiety, a w 63,7 procent mężczyźni; na OFF-ie odpowiednio 43,1 procent i 56,9 procent. Interesujące są te dane, jeżeli przedstawimy je pod kątem grup wiekowych (ale dla obu festiwali razem): do 20. roku życia – 18,4 procent kobiet, 11,5 procent mężczyzn; do 30. roku życia odpowiednio – 52,2 procent i 40,8 procent; do 40. roku życia – 24,1 procent i 32 procent, i powyżej 40. roku życia – 5,4 procent i 15,7 procent.

W następnym pytaniu metryczkowym należało podać konkretne miejsce zamieszkania. Rozpiętość geograficzna okazała się szeroka. Dominują duże miasta z Warszawą na czele. 25 ankietowanych w Jarocinie (6,2 procent grupy badawczej w tym miejscu) oraz aż 90 na OFF-ie (22,3 procent) pochodziło z tego miasta. W dalszej kolejności można wymienić: Poznań, odpowiednio dla podanych festiwali – 47 badanych (11,7 procent) i 31 (7,7 procent); Katowice – 4 (1 procent) i 37 (9,2 procent); Kraków – 7 (1,7 procent) i 35 (8,7 procent); Wrocław – 8 i 15; Łódź – 10 i 13; oraz mniejsze: Bydgoszcz – 7 i 0; Bytom – 0 i 7; Lublin – 6 i 2. Dużą grupę stanowią mniejsze miasta czy wsie, szczególnie te położone blisko lokalizacji

cji festiwalu. Tutaj wybija się Jarocin, gdzie 56 ankietowanych (14 procent badanych) mieszkało w tym mieście. Dodać do tego należy szereg regionalnych ośrodków z Wielkopolski: Leszno, Kalisz, Gostyń, Śrem, Śmigiel, Witaszyce i tak dalej, których mieszkańcy uczestniczyli w festiwalu w Jarocinie. Odpowiednio na OFF-ie – Tychy, Gliwice, Ruda Śląska, Sosnowiec. Pozostałe wymienione miejsca są dość regularnie rozrzucone po całej Polsce. Co ciekawe, słabo reprezentowane są kresy północno-wschodnie (brak Białegostoku, Suwałk, jest Olsztyn), wschodnie (tylko Lublin i Mielec) i południowo-wschodnie (tylko Rzeszów). Trzecią grupą uczestników obu festiwali byli ankietowani mieszkający poza Polską (w sumie 12). Dominują Wyspy Brytyjskie (7 badanych, w tym 4 w Jarocinie), dalej: Francja, Holandia, Szwajcaria, Niemcy i Portugalia. Kolejną informacją zawartą w metryczce była wielkość miejsca zamieszkania ankietowanego. Dane te prezentuje tabela 5.

Na samym końcu ankiety respondenci mieli określić swoją sytuację życiową. Tutaj także otrzymane wyniki najlepiej prezentuje tabela 6.

Należy stwierdzić, że zarówno w Jarocinie, jak i w Katowicach respondenci chętnie godzili się na wypełnienie ankiety. Z reguły, poza jednostkowymi przypadkami, nie było problemów z udzielaniem odpowiedzi. Ankieterzy na bieżąco udzielali instrukcji przy poszczególnych pytaniach. Oczywiście, tak jak

i przy innych podobnych pracach badawczych, nie otrzymano we wszystkich 804 kwestionariuszach 100 procent odpowiedzi. Błędnych czy ominiętych pytań nie ma dużo, poza jednym, dość mocno odbiegającym od reszty przypadkiem. W pytaniu dotyczącym postaw uzyskiwanych dzięki festiwalom, przy opcji dotyczącej treści religijnych aż 122 osoby nie chciały udzielić odpowiedzi. Co interesujące, pozostałe opcje respondenci potraktowali przychylnie.

Ważne jest również, że nie wszyscy badani byli typowymi uczestnikami festiwali. Szczególnie w Jarocinie przed ogrodzeniem terenu festiwalowego gromadzą się liczne miejscowe rodziny (przy tak zwanym rowie), nieposiadające biletów, ale słuchające muzyki. Podobne zjawisko nie występuje za to w Katowicach. Trudne także jest dokładne określenie wszystkich miejsc, w których realizowano ankiety. Szacunkowo jednak około jedną trzecią z nich wykonano poza zamkniętym terenem festiwalu. Co równie ważne, większość z nich, a w Katowicach wszystkie, przeprowadzono z uczestnikami festiwali (a nie z muzykami, organizatorami czy dziennikarzami).

Artykuł powstał w ramach realizacji projektu badawczego *Muzyka, wartości, kultura, Jarocin re-study*, sfinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Program *Obserwatorium kultury*).

Festiwal	Uczeń	Student	Aktywny zawodowo	Bezrobotny	Emeryt	Inne
Jarocin	11,5 procent	16,7 procent	67,9 procent	5,4 procent	0,3 procent	4,6 procent
OFF	3,5 procent	32,4 procent	68,1 procent	1,8 procent	0 procent	2,5 procent

Tabela 6.